

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 024 «Хореографія»

Освітній рівень другий (магістерський)

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 024 «Хореографія».

Розробники:

Пучков Андрій Олександрович, доктор мистецтвознавства, професор кафедри дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Афанасьєв Юрій Львович, доктор філософських наук, професор кафедри дизайну, Інституту мистецтв Київського університету імені Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дизайну Інституту мистецтв

Протокол від « 06 » вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри дизайну

(підпис)

Н.І. Кравченко

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ДИЗАЙНУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов
“ _____ ” _____ 2017 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА

Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність 024 «Хореографія»

Освітній рівень другий (магістерський)

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 024 «Хореографія».

Розробники:

Пучков Андрій Олександрович, доктор мистецтвознавства, професор кафедри дизайну Київського університету імені Бориса Грінченка

Афанасьєв Юрій Львович, доктор філософських наук, професор кафедри дизайну, Інституту мистецтв Київського університету імені Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри дизайну Інституту мистецтв

Протокол від «06» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри дизайну _____ Н.І. Кравченко

(підпис)

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	11
5. Навчально-методична карта дисципліни.....	12
6. Завдання для самостійної роботи	15
7. Система поточного і підсумкового контролю знань.....	16
8. Методи навчання	19
9. Методичне забезпечення курсу	20
10. Рекомендована література	20

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>02 «Культура і мистецтво»</u>	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність <u>024 «Хореографія»</u> (шифр і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		5-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		9-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2	Освітній рівень: другий (магістерський)	Лекції	
		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		Не передбачені	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		МКР	
		8 год.	
Семестровий контроль			
30 год.			
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» є надати теоретичні та практичні знання і навички філософського осмислення сутності, соціального призначення та специфіки мистецтва і дизайну у контексті культурницьких практик минулого та сучасності.

Завдання навчальної дисципліни:

- оволодіти знаннями про основні етапи становлення філософії мистецтва як методології теорії, історії та практики мистецької діяльності;
- усвідомити сутність суспільного призначення та особливості суспільного функціонування мистецтва як форми культуротворення, а також визначити його роль у процесах націєтворення;
- простежити етапи формування філософських поглядів і концептів на природу мистецтва та їх втілення на протязі історії;
- опанувати методологією культурологічного підходу як універсальної теорії аналізу мистецьких здобутків минулого та художньо-творчих практик сучасності;
- виробити чіткі уявлення про сутність і специфіку дизайнерської діяльності як форми естетичного освоєння людиною світу;
- осмислити сучасний стан та характерні тенденції функціонування дизайну у культурному житті країни і світу за допомогою освоєної методології.

Об'єктом навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» є фахова підготовка спеціалістів в галузі дизайнерської діяльності як компетентних фахівців, здатних брати свідому та активну участь у культурному житті країни.

Предметом навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» є процес засвоєння історичного досвіду та оволодіння актуальною методологією філософського аналізу мистецтва та дизайну у історичному та сучасному вимірах.

Вимоги до знань та умінь.

У процесі опанування курсу студенти

набувають наступні загально-професійні компетентності.

- Базові знання та здатність до розуміння процесів, що відбувалися в історії становлення та розвитку філософії мистецтва та дизайну.
- Відповідні знання та здатність до розуміння сучасної теорії філософського аналізу мистецьких явищ, зокрема методології культурологічного підходу.
- Здатність генерувати нові, зокрема філософські, ідеї у професійній сфері, в тому числі у власній художньо-творчій або дизайнерській діяльності.
- Дослідницькі навички. Здатність виконувати науково-дослідну та аналітичну діяльність у царині культурно-мистецького життя.

Під час аудиторних занять, та самостійної роботи студенти **набувають наступні спеціалізовано-професійні компетентності.**

- Здатність до критичного аналізу різноманітних філософських та мистецтвознавчих маніфестів минулого і сучасності з позицій здобутих протягом засвоєння курсу компетенцій.
- Отримання фундаментальних знань та необхідних навичок, що можуть бути застосовані в галузі художньої критики.
- Здатність створити та сформулювати власну філософську доктрину своєї творчості і маніфестувати її відповідним чином.
- Можливість теоретично свідомо і методологічно послідовно контролювати власну творчість, розуміючи сутність та суспільне призначення творчої діяльності як процесу культуротворення.
- Усвідомлено і теоретично обґрунтовано ставитись до всіх явищ антихудожнього, антикультурного та антиестетичного характеру, вміти кваліфіковано протистояти їм.
- Робити свідомий вибір щодо участі в тих чи інших мистецьких проектах, оцінювати зміст їх соціально-культурного спрямування та ефективності, можливість направити потенціал учасників проекту у позитивне культуро творче русло.
- Можливість впевнено і кваліфіковано комунікувати на теми мистецтва та дизайну.

Місце в структурно-логічній схемі спеціальності. Нормативна навчальна дисципліна «Філософія мистецтва» є базовою для вивчення таких дисциплін: «Мистецтвознавство та художня критика», «Теорія та практика рисунку», «Теорія та практика композиції», «Філософія освіти».

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1.

Філософія мистецтва у її історичному розвитку

Тема 1. Лекція 1. Становлення філософії мистецтва як методології теорії, історії та практики мистецької діяльності

1. Проблемне поле філософії мистецтв.
2. Питання сутності та специфіки мистецтва у працях видатних філософів.
3. Філософія мистецтва як поле творчої діяльності визначних митців.

Семінарське заняття 1. Становлення та розвиток філософії мистецтва

1. Проблема сутності мистецтва в античній філософії.
2. Розробка питань філософії мистецтва видатними мислителями минулого.
3. Визначні діячі образотворчого мистецтва у роздумах про природу і сутність мистецтва .

Тема 2. Лекція 2. Взаємодія філософії мистецтва з мистецькими практиками в історичній динаміці

1. Формування методологічного вектору філософії мистецтва у діяльності ренесансних митців та мислителів.
2. Філософія і мистецтво маньєризму, бароко, рококо.
3. Філософське підґрунтя мистецтва класицизму, просвітництва, романтизму, критичного реалізму.

Семінарське заняття 2. Філософія мистецтва і мистецькі практики їх історичній взаємодії

1. Філософія мистецтва і мистецькі практики у творчості діячів доби Відродження
2. Ідейне наповнення мистецтва доби Реформації.
3. Мистецтво класицизму, просвітництва, романтизму, критичного реалізму як втілення ідей філософії мистецтва свого часу.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

Завдання. Проаналізувати вплив ідей філософії мистецтва на прикладі творів Мікеланджело, Леонардо да Вінчі, Рубенса, Пуссена, Гейнсборо, Делакруа, Рембрандта, Сезана, Ван Гога.

Змістовий модуль 2.

Культурологічний підхід у сучасній філософії мистецтва

Тема 3. Лекція 3. Культурологічний підхід як універсальна методологія сучасного аналізу мистецтва

1. Сучасні підходи до вирішення проблеми сутності мистецтва.
2. Визначення культури творення як призначення мистецтва.
3. Мистецтво в системі форм культуротворення.

Семінарське заняття 3. Проблема сутності мистецтва в світлі культурологічного підходу

1. Пошуки сутності мистецтва у сучасній філософії мистецтва.
2. Розуміння мистецтва як форми культуротворення.
3. Мистецтво та інші форми культуротворення.

Тема 4. Лекція 4. Виникнення та розвиток мистецтва в світлі культурологічного підходу

1. Проблема походження мистецтва.
2. Культурно-історичні передумови виникнення мистецтва.
3. Виникнення мистецтва на шляху «від міфу до логосу».

Семінарське заняття 4. Культурно-історичні детермінанти виникнення та розвитку мистецтва

1. Що таке «первісне мистецтво»?
2. Особливості міфології як форми освоєння дійсності.
3. Виникнення мистецтва як культурно-історична необхідність.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

Завдання. Проаналізувати функції зображальної діяльності в традиційних суспільствах на прикладах артефактів культур традиційних суспільств.

Змістовий модуль 3.

Філософія мистецтва та сучасність

Тема 5. Лекція 5. Мистецтво як спосіб культуротворення

1. Художній образ як спосіб мислення та передачі інформації.
2. Художній твір та його культурне буття.
3. Художня культура як система.

Семінарське заняття 5. Художній спосіб культуротворення

1. Структура художнього образу.
2. Художній твір та його сприйняття.
3. Система художньої культури суспільства.

Тема 6. Лекція 6. Аналіз сучасного стану мистецтва за методологією культурологічного підходу

1. Кризові явища в філософії та мистецьких практиках ХХ століття.
2. Ідейно-теоретичні засади вітчизняного мистецтва ХХ століття.
3. Сучасна ситуація в теорії та практиці вітчизняного мистецтва.

Семінарське заняття 6. Філософія мистецтва та мистецькі практики ХХ та ХХІ ст.

1. Мистецтво ХХ століття у пошуках призначення та визначення.
2. Ідеологія вітчизняного мистецтва ХХ століття.
3. Філософія мистецтва та мистецькі практики у сучасній Україні.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

Завдання. Дати критичний аналіз конкретних зразків сучасних мистецьких практик з методологічних позицій культурологічного підходу.

4. Структура навчальної дисципліни
5 курс, 10 семестр

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	МКР	Самостійна робота	Семестровий контроль
Змістовий модуль 1. Філософія мистецтва у її історичному розвитку									
1	Тема 1. Становлення філософії мистецтва як методології теорії, історії та практики мистецької діяльності	12	4	2		2		8	
2	Тема 2. Взаємодія філософії мистецтва з мистецькими практиками в історичній динаміці	12	4	2		2		8	
3	МКР	2					2		
Змістовий модуль 2. Культурологічний підхід у сучасній філософії мистецтва									
4	Тема 3. Культурологічний підхід як універсальна методологія сучасного аналізу мистецтва	12	4	2		2		8	
5	Тема 4. Виникнення та розвиток мистецтва в світлі культурологічного підходу	16	4	4		4		8	
6	МКР	2					2		
Змістовий модуль 3. Філософія мистецтва та сучасність									
7	Тема 5. Мистецтво як спосіб культуротворення	12	4	2		2		8	
8	Тема 6. Аналіз сучасного стану мистецтва за методологією культурологічного підходу	18	4	4		4		10	
9	МКР	4					4		
10	Семестровий контроль	30							30
11	Усього	120	24	16		16	8	50	30

**5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА»**

Разом: 120 год, лекції — 16 год, семінарські заняття — 16 год, самостійна робота — 50 год, модульна — 8 год, іспит.

Модуль	Змістовий модуль 1			
Назва модуля	Філософія мистецтва у її історичному розвитку			
К-сть балів за модуль	59			
Лекції	1		2	
Теми лекцій	Лекція 1. Становлення філософії мистецтва як методології теорії, історії та практики мистецької діяльності		Лекція 2. Взаємодія філософії мистецтва з мистецькими практиками в історичній динаміці	
Відвідування лекцій	<i>1 бал</i>		<i>1 бал</i>	
Теми семінарських занять		Становлення та розвиток філософії мистецтва		Філософія мистецтва і мистецькі практики їх історичній взаємодії
Відвідування СЗ/робота на СЗ		<i>1+10=11 балів</i>		<i>1+10=11 балів</i>
Самостійна робота	С/Р № 1 <i>5 балів</i>		С/Р № 2 <i>5 балів</i>	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 -- <i>25 балів</i>			
Модуль	Змістовий модуль 2			
Назва модуля	Культурологічний підхід у сучасній філософії мистецтва			
Кількість балів за модуль	61			
Лекції	3		4	
	Лекція 3. Культурологічний підхід як універсальна методологія сучасного аналізу мистецтва		Лекція 4. Виникнення та розвиток мистецтва в світлі культурологічного підходу	
Відвідування лекцій	<i>1 бал</i>		<i>2 бали</i>	

Теми семінарських занять		Проблема сутності мистецтва в світлі культурологічного підходу		Культурно-історичні детермінанти виникнення та розвитку мистецтва
Відвідування СЗ/робота на СЗ		<i>1+10=11 балів</i>		<i>2+10=12 балів</i>
Самостійна робота	С/Р № 3 <i>5 балів</i>		С/Р № 4 <i>5 балів</i>	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 -- <i>25 балів</i>			
Модуль	Змістовий модуль 3			
Назва модуля	Філософія мистецтва та сучасність			
Кількість балів за модуль	61			
Лекції	5		6	
	Лекція 5. Мистецтво як спосіб культуротворення		Лекція 6. Аналіз сучасного стану мистецтва за методологією культурологічного підходу	
Відвідування лекцій	<i>1 бал</i>		<i>2 бали</i>	
Теми семінарських занять		Художній спосіб культуротворення		Філософія мистецтва та мистецькі практики ХХ та ХХІ ст.
Відвідування СЗ/робота на СЗ		<i>1+10=11 балів</i>		<i>2+10=12 балів</i>
Самостійна робота	С/Р № 5 <i>5 балів</i>		С/Р № 6 <i>5 балів</i>	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3. <i>25 балів</i>			
Підсумковий контроль	Іспит			
	Разом – 181 бал (коефіцієнт визначення успішності – 3)			

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 курс 10 семестр		
1	Тема 1. Знайти в літературі та опрацювати філософсько-теоретичні погляди визначних мислителів Античності, Середньовіччя, Ренесансу та Нового часу щодо природи, сутності та специфіки мистецтва, його ролі у життя суспільств	8
2	Тема 2. На прикладах творів видатних представників таких напрямів як бароко, класицизм, сентименталізм, романтизм, критичний реалізм віднайти та прослідкувати ідейний зв'язок змісту форми цих творів з теоретичними ідеями тогочасної філософії мистецтва	8
3	Тема 3. Опрацювати основні сучасні підходи до розуміння сутності і специфіки мистецтва та визначити методологічні переваги культурологічного підходу й усвідомлення суспільного призначення мистецтва та безпосереднього аналізу мистецьких практик минулого і сучасності.	8
4	Тема 4. Зробити функціональний аналіз конкретних зразків образотворчої діяльності людини традиційного (первісного) суспільства і з застосуванням методології культурологічного підходу дати ім. оцінку на предмет приналежності до мистецтва у справжньому розумінні цього поняття.	8
5	Тема 5. На прикладах творів різних мистецьких напрямів (бароко, рококо, класицизм, сентименталізм, романтизм, критичний реалізм) виявити культуротворчу спрямованість та охарактеризувати тип відношень між основними елементами в структурі художньо-образної структури – мімезису, поезису, естезису.	8
6	Тема 6. Спираючись на методологічні засади культурологічного підходу виявити культуротворчу спрямованість та охарактеризувати тип відношень між основними елементами в структурі художньо-образної структури (мімезису, поезису, естезису) у вітчизняному мистецтві ХХ століття та в наш час.	10
	Усього:	50

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Філософія мистецтва у її історичному розвитку (16 год)			
Тема 1. Становлення філософії мистецтва як методології теорії, історії та практики мистецької діяльності	Самостійне опрацювання	5	I—II
Тема 2. Взаємодія філософії мистецтва з мистецькими практиками в історичній динаміці	Самостійне опрацювання	5	III—IV
Змістовий модуль II. Культурологічний підхід у сучасній філософії мистецтва (16 год.)			
Тема 3. Культурологічний підхід як універсальна методологія сучасного аналізу мистецтва	Самостійне опрацювання	5	III—IV
Тема 4. Виникнення та розвиток мистецтва в світлі культурологічного підходу	Самостійне опрацювання	5	III—IV
Змістовий модуль III. Філософія мистецтва та сучасність (18 год)			
Тема 5. Мистецтво як спосіб культуротворення	Самостійне опрацювання	5	V
Тема 6. Філософія мистецтва та мистецькі практики XX та XXI ст.	Самостійне опрацювання	5	VI
Разом: 50 год	Разом: 30 балів		

7. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Філософія мистецтва» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де

зазначено види й терміни контролю.

Таблиця 7.1

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного (модульного) контролю**

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	8	8
2	Відвідування семінарських занять	1	8	8
3	Виконання завдання з самостійної роботи	5	6	30
4	Робота на семінарському занятті	10	6	60
5	Модульна контрольна робота	25	3	75
Максимальна кількість балів 181				

Розрахунок: $177:60=2,9$ + max 40 балів за екзамен

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання ECTS

Рейтингов а оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100	<u>Відмінно</u> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89	<u>Дуже добре</u> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81	<u>Добре</u> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	<u>Задовільно</u> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, але достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.

E	60-68	<u>Достатньо</u> – мінімально можливий (допустимий) рівень знань (умінь).
FX	35-59	<u>Незадовільно з можливістю повторного складання</u> – незадовільний рівень знань (умінь) з можливістю перескладання за умов належного самостійного доопрацювання.
F	1-34	<u>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</u> – достатньо низький рівень знань, що вимагає повторного проходження курсу.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих тестових завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

Словесні: лекція (традиційна, проблемна, вступна, оглядова) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint — Презентація), семінарське заняття, пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: тести.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт).

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Дианова В.М. Постмодернистическая философия искусства: истоки и современность. – М., 1999 (у репозиторії Університету Грінченка інд. код. 2308).
2. Тен И. Философия искусства. – М., 1996 (у репозиторії Університету Грінченка інд. код. 2356).
3. Киященко Н.И. Эстетика – философская наука. – М., 2005 (у репозиторії Університету Грінченка інд. код. 1815).
4. Пронин А.М. Этика и эстетика. Конспект лекций. – М., 2005 (у репозиторії Університету Грінченка інд. код. 1786).

Додаткова

5. Афанасьев Ю. Л. Социально-культурный потенциал художественной деятельности / Ю. Л. Афанасьев. – Львов: Свит, 1990. – 160 с.
6. Бичко А. К., Гнатенко П. І., Феоктістов А. М. Теорія та історія світової та вітчизняної культури. Курс лекцій / А. К. Бичко., П. І. Гнатенко., А. М. Феоктістов. – К.: Либідь. – 1993. – 390 с.
7. Бычков В. В. Эстетика. Краткий курс / В. В. Бычков. – М.: Проект, 2003. – 384.
8. Эстетика: Підручник / Л.Т. Левчук, Д. Ю. Кучерюк, В. І. Панченко; За заг. ред. Л. Т. Левчук. – К.: Вища шк., 1997. – 399 с.
9. Дизайн. Підручник / В. Я. Даниленко. – Харків: Видавництво ХДАДМ Даниленко В. Я., 2003. – 320 с.
10. Коновалова О. В. Історія та теорія дизайну. Навчальний посібник / О. В. Коновалова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013 – 112 с.
11. Наливайко Д. С. Искусство: Направления, течения, стили / Д. С. Наливайко. – К.: Мистецтво, 1981. – 286 с.
12. Левчук Л. Українська естетика: традиції та сучаснісний стан / Л. Левчук. – Черкаси: МАКЛАУТ, 2011. – 340 с.
13. Філософія: Словник-довідник: навчальний посібник / За дед. І. Ф. Надольного, І. І. Пилипенка, В. Г. Чернеця. – К.: НАКККіМ, 2011. – 480 с.
14. Берестовская Д. С. История художественной культуры Западной Европы и США XX века / Д. С. Берестовская. – Симферополь: Ариал, 2011. – 223 с.
15. Ильин И. А. История искусства и эстетика / И. А. Ильин. – М.: Искусство, 1983. – 288 с.
16. Легенький Ю., Левченко Н., Ткаченко Л. XX век: проблемы художественной культуры / Ю. Легенький., Н. Левченко, Л. Ткаченко. – К., 1998. – 225 с.
17. Лилов А. О природе искусства. Критика современных концепций буржуазной эстетики А.О. Лилов. – М.: Искусство, 1977. – 199 с.

18. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан Франсуа Лиотар. – М., 1998. – 160 с.
19. Лисаковский П.Н. Творческий метод: свойства и отношения / П.Н. Лисаковский. - Киев: Мистецтво, 1976. - 176 с.
20. Личковах В.А. Некласична естетика в культурному просторі ХХ – початку ХХІ століть / Володимир Анатолійвич Личковах. – К. : НАКККіМ, 2011. 224 с.
21. Лосев А.Ф. Диалектика художественной формы / А.Ф. Лосев. – М.: Академический Проект, 2010, (Серия: Философские технологии). – 415 с.
22. Лосев А.Ф. Знак. Символ. Миф. / А.Ф. Лосев. - М.: Издательство Московского Университета, 1982. - 480 с.
23. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Ранний эллинизм / А.Ф. Лосев. - М.: Искусство, 1971. - 816 с.
24. Лосев А.Ф. О поэтическом образе / А.Ф. Лосев // День поэзии, 1961.- М., 1961. - С. 45-54.
25. Лосев А.Ф. Эстетика возрождения/ А.Ф. Лосев. - М.: Мысль, 1976.- 623 с.
26. Лотман Ю.М. Культура и взрыв / Юрий Михайлович Лотман. – М. : Гнозис, Издательская группа "Прогресс", 1992. – 271 с.
27. Нельсон Дж. Проблемы дизайна / Дж. Нельсон. – М.: Искусство, 1971. – 216 с
28. Папанек Виктор. Дизайн для реального мира/ Виктор Папанек / Пер. с английского. – М.: Издатель Д. Аронов, 2004. – 406 с.
29. Проблемы формализации средств художественной выразительности. Стиль. Фирменный стиль, стайлинг, мода./ Материалы конференции/. – М.: ВНИИТЭ, 1980. – 154 с.
30. Стародубцева Л. Архітектура постмодернізму: Історія. Теорія. Практика/ Л.Стародубцева. – К.: Спалах, 1998. – 215 с.
31. Стерноу С. Ар деко/ С. Стерноу. – Белфакс, 1997.- 244 с.

32. Столяр А.Д. О генезисе изобразительной деятельности и ее роли в становлении сознания /К постановке проблемы/ // Ранние формы искусства. - М.: Искусство, 1972. - С. 31-75.
33. Татаркевич В. Античная эстетика / В. Татаркевич. - М.: Искусство, 1977. - 227 с.
34. Ханин Д.М. Искусство как деятельность в эстетике Аристотеля / Д.М. Ханин. - М.: Наука, 1986. - 176 с.
35. Храпченко М.Б. Художественное творчество, действительность, человек / М.Б. Храпченко. - М.: Советский писатель, 1976. - 366 с.
36. Художественная деятельность. Проблема субъекта и объективной детерминации. - Киев: Наукова думка, 1980. - 296 с.
37. Художественное в эстетике и в искусстве. / Под ред. Н.В. Гончаренко. – К.: Наукова думка, 1990. – 250 с.
38. Шахнович М.И. Первобытная мифология и философия. Предыстория философии / М.И. Шахнович. - М.: Наука, 1976. - 240 с.
39. Шевнюк О. Л. Історія мистецтв. Навчальний посібник / О. Л.Шевнюк. – К.: Освіта України, 2015 – 452 с.